

ORAȘUL GIURGIU REFLECTAT ÎN MEDALII, PLACHETE ȘI INSIGNE PĂSTRATE ÎN COLECȚIA MUZEULUI MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Adriana Roșca*

Cuvinte cheie: medalii, plachete, insigne, Giurgiu, festivitate, centenar, simbol, comemorare, omagiu.

Keywords: medals, plaques, badges, Giurgiu, festivity, centenary, symbol, commemoration, tribute.

Rezumat: *Comemorarea evenimentelor locale în prima parte a secolului XX aduce în prim plan nevoia de a completa istoria prin intermediul unor manifestări omagiale ample. Asemenea altor evenimente desfășurate la nivel local, în cazul orașului Giurgiu, seria festivităților include baterea medaliilor, plachetelor și insinelor ca o formă de rememorare a faptelor istorice petrecute și a personalităților urbei Giurgiu. Aspecte care de altfel au jucat un rol însemnat în activitatea orașului, atât din punct de vedere economic, cât și din punct de vedere cultural. În tot acest timp, pentru locuitorii urbei Giurgiu, marcarea unor astfel de momente cu caracter omagial și abordarea acestora în spațiul public a reprezentat și un discurs comemorativ despre semnificația și înțelesul simbolurilor alese spre a fi imprimate în metal.*

Astăzi, câteva astfel de obiecte cu o importanță semnificativă pentru istoricii care s-au aplecat asupra studiului comunităților urbane și care înfățișează cel mai bine specificul perioadei în care au fost realizate se regăsesc în patrimoniul Muzeului Municipiului București.

Abstract: *The commemoration of local events in the first part of the twentieth century brings to the fore the need to complete the history through extensive homage. Like other events held locally, in the case of the city of Giurgiu, the series of festivities includes the beating of medals, plaques and badges as a form of remembrance of the historical facts that have occurred and of the personalities of the city of Giurgiu. Items that otherwise played a significant role in the activity of the city, both economically and culturally. During this time, for the inhabitants of Giurgiu, the marking of such moments of homage and their approach in the public space was also a commemorative speech about the meaning of the symbols chosen to be printed in metal.*

Today, some such objects of significant importance for historians who have leaned on the study of urban communities and who best depict the specificity of the period in which they were made can be found in the patrimony of the Bucharest Municipal Museum.

---

*Muzeul Municipiului București, Cabinetul Numismatic și Medalistic.

În textul de față ne propunem să discutăm despre proiectarea și conferirea insignelor, medaliilor și plachetelor ca o formă de comemorare a unor evenimente sau personalități locale, care au contribuit semnificativ la construirea și modernizarea micilor comunități urbane. În patrimoniul Muzeului Municipiului București regăsim o bogată colecție de astfel de obiecte care înfățișează cel mai bine specificul perioadei în care au fost realizate. Printre acestea, într-un număr redus, dar cu o importanță semnificativă pentru istoricii care s-au aplecat asupra studiului comunităților urbane, precum orașul Giurgiu în a doua parte a secolului al XIX-lea și în secolul următor, am întâlnit o serie de obiecte pe cât de diverse în ceea ce privește tipologia, pe atât de complexe în ceea ce privește execuția, detaliile și simbolurile utilizate în redarea momentului pentru care au fost create. Așadar, fiecare dintre piesele din cadrul colecției Medalistice a Muzeului Municipiului București are povestea sa încă nespusă și poate fi considerată de altfel și un document imprimat în metal care oferă informații valoroase privind activitatea unei comunități sau a unei persoane.

Cu toate că analiza detaliată a comunității giurgiuvene și a procesului de modernizare al societății românești raportat la modelul de organizare și funcționare al centrelor urbane în decursul secolelor XIX și XX nu fac parte din obiectivele subiectului propus, considerăm că pe parcursul narațiunii este necesar să facem câteva precizări de ordin general pentru a evidenția aspectele relevante pentru acest studiu. În toată această perioadă, orașul Giurgiu așezat pe linia de graniță a Regatului s-a prezentat ca o localitate în plină dezvoltare economică și demografică, având în vedere că reorganizarea comunității a întâmpinat dificultăți pe parcursul primului secol de la momentul retrocedării prin tratatul de la Adrianopol (Edirne) la 14 septembrie 1829. Totodată, acest oraș care s-a aflat într-o continuă căutare a unei identități locale s-a remarcat atât printr-o serie de activități menite să omagieze evenimente și momente din trecutul său recent cât și prin activitatea educațional-culturală a unor personalități locale.

Având în vedere mai degrabă criteriul tipologic decât cel cronologic, vom începe prin a prezenta două medalii realizate în urmă cu mai mult de un secol și care ilustrează activitatea desfășurată timp de 30 de ani de către profesorul Nicolae Droc Barcian, un ilustru personaj al comunității giurgiuvene din secolul XIX. Cu o activitate înfloritoare în ceea ce privește cariera didactică și deținând vreme îndelungată funcția de director al școlii gimnaziale, începând cu anul 1873¹, N. Droc Barcian a fost preocupat în același timp și de activitatea cultural-publicistică din oraș². Efortul depus în vederea organizării învățământului, nu doar la nivel local, ci și național nu a trecut neobservat de către elevii săi, care în semn de recunoștință și admirație au decis realizarea a două medalii în cinstea profesorului lor cu ocazia aniversării celor 30 de ani de activitate didactică, la două dintre cele mai prestigioase ateliere din București³. Sarcina executării desenului în cazul uneia dintre cele două medalii a revenit lui Dimitrescu, un binecunoscut desenator român, care a surprins fizionomia profesorului, calmă și rece, în timp ce executarea medaliilor a intrat în atenția atelierelor Carniol și Fessler. Similitudinile în ceea ce privește cele două medalii constau în anul emiterii și parțial în legenda care se regăsește pe reversul medaliilor „PENTRU 30 ANI DE MUNCĂ FOSTI SEI ELEVI”.

---

¹ Miclescu 1969, p. 12.

² Păun 1992, p. 73-75.

³ Severeanu 1906, p. 102-103.

În ceea ce privește execuția și grafica celor două medalii supuse studiului am constatat că Fessler a decis să utilizeze pe avers un desen realizat de Dimitrescu, care înfățișează bustul profesorului în profil stânga, în timp ce M. Carniol, fiul, a ales să folosească reprezentarea unei siluete feminine înfățișând cel mai probabil înțelepciunea și cunoașterea, sprijinită de un scut împărțit în patru cartiere în care sunt ilustrate cele patru regiuni istorice: Muntenia, Oltenia, Moldova și Dobrogea. De asemenea alegerea lui Carniol poate fi explicată prin prezența frecventă în emisiunile medalistice din această perioadă, a elementelor care trimit la clasicismul cu accente romantice.

O componentă importantă în ceea ce privește tehnica și stilul medalisticii românești la începutul secolului XX este surprinsă în realizarea plachetelor care redau în detaliu arhitectura clădirilor emblematice, ca formă de conservare a identității comunităților locale. Deși omogene în ceea ce privește viziunea artistică, acestea reprezintă acea tipologie de imagine care înfățișează cel mai bine caracteristicile unui astfel de monument la scară redusă. Așadar, prin studiul unei astfel de piese putem identifica schimbările care au avut loc în planul urbanistic al unei așezări și modul în care acestea au reflectat fragmente din viața cotidiană a comunităților. Dacă vom privi cu atenție placheta din bronz, de formă dreptunghiulară executată în anul 1903 de atelierele Carniol, care înfățișează clădirea cunoscută generic precum Palatul Prefecturii Vlașca, astăzi sediului Muzeului Județean „Teohari Antonescu”, vom observa un exemplu practic în ceea ce privește fixarea în timp și spațiu al momentului cu ocazia căreia a fost realizată. În mod indirect placheta dedicată modernizării sediului instituției prefecturii din județul Vlașca surprinde și procesul lent de modernizare pe care l-a cunoscut urbea Giurgiu în această perioadă. Cunoaștem cu certitudine că instituțiile administrative nu dispuneau întotdeauna de sedii proprii în care să își poată desfășura activitatea, astfel că până la momentul 1881, când a fost achiziționată o clădire de către prefectul Costache Ciocârlan, Prefectura Județului Vlașca a funcționat în diferite clădiri închiriate de către administrația locală. Soarta acesteia s-a schimbat odată cu modernizarea clădirii în care își desfășura activitatea, în anul 1903, din ordinul prefectului județului I. T. Ghica, aflat la primul său mandat, care de altfel a dispus și construirea unei noi aripi a clădirii⁴. Așadar, în contextul analizei întreprinse, putem preciza faptul că viziunea asupra trecutului recent este redată prin aceste simboluri nonverbale și prin simpla proiectare a unei imagini.

Adeseori comunitățile urbane au ales să rescrie istoria locală în contextul socio-politic al vremii prin utilizarea insinelor, sub forma unui simbol al rememorării unor anumite evenimente cu o încărcătură istorică puternică. În cazul orașului Giurgiu, scopul în sine al acestor insigne, care în mod tradițional reprezintă o formă de reamintire, este promovarea ideii că pe parcursul unui veac începe să se definească prin caracteristicile unui spațiu urban european. Cu alte cuvinte în orașul Giurgiu au fost realizate insigne din inițiativă privată, precum Insigna Societatea Economică Junimea Comercială al cărui rol era acela de a reaminti momentul fondării unei instituții și insigna „Centenarul liberării Giurgiului 1829-1929” care glorifică momentul ieșirii provinciei dunărene de sub stăpânirea otomană care a durat aproximativ patru sute de ani.

---

⁴ Boldescu 1912, p. 233.

Sub acest aspect proiectarea insignei societății economice Junimea Comercială marchează momentul fondării unei instituții cu profil financiar-bancar încadrată în epocă în rândul caselor de comerț și înființată în orașul Giurgiu în anul 1886 cu un capital propriu de 150.000 lei, și cu scopul de a veni în ajutorul micilor agricultori⁵. În urma analizei elementelor cuprinse în desenul său, și aici ne referim cu precădere la prezența vulturului cu aripile desfăcute și la alegerea unui stup cu albine roind în jurul său, ne sunt dezvăluite informații cu privire la rolul acestei instituții în cadrul societății giurgiuvene și la caracterul preponderent agrar al societății românești.

Revenind asupra insignei comemorative „Centenarul liberării Giurgiului 1829-1929” aceasta cuprinde în desenul ei câteva elemente care fixează simbolic momentul atestării orașului și evoluția acestuia în decursul unui secol. Realizată în mod deosebit pentru celebrarea centenarului eliberării orașului Giurgiu de sub stăpânirea otomană, aceasta se prezintă ca un simbol scris la scară redusă, având reprezentată în registrul superior cetatea din insulă, un simbol emblematic pentru comunitatea giurgiuveană și în registrul inferior stema orașului. Importanța strategică a cetății de la Dunăre a reprezentat un criteriu esențial în alegerea acesteia ca simbol al orașului, fiind totodată în contextul luptei antiotomane, o așezare disputată din rațiuni politice, militare și economice. Observând detaliile ne vom opri asupra stemei orașului reprezentată în registrul inferior. Potrivit mai multor surse analizate, până la 1880 stema orașului Giurgiu și a județului Vlașca era reprezentată prin trei stejari⁶. Luând în considerare faptul că, în ultimile decenii ale secolului al XIX-lea administrația locală a solicitat ca stema urbei Giurgiu să fie reprezentată de „Sf. Gheorghe ca patron al orașului”⁷, aceasta se prezintă în secolul următor într-o primă etapă ca un scut despicat având reprezentat în prima secțiunea pe Sf. Gheorghe și în a doua secțiune turnul cu ceas aflat în centrul orașului. Trimiterea la cetatea din insulă și la denumirea sub care întâlnim acest oraș în istoriografie, Girgio, Ghiurghevon, Giurgevo, Giurgiova⁸ ori San Giorgio⁹, explică și alegerea Sfântului Gheorghe ca patron al orașului. Un simbol tot la fel de ușor de identificat pentru comunitatea giurgiuveană este turnul, reamenajat în prima jumătate a secolului al XIX-lea în cadrul procesului de modernizare urbană. Acesta localizat în piața Centru a orașului a servit inițial ca punct de observație pentru supravegherea celorlalte fortificații din împrejurimi¹⁰, însă odată cu reintegrarea în peisajul urban a fost supus unor reparații, aspectul său fiind schimbat prin reconstruirea părții superioare din lemn¹¹, devenind astfel punctul central din care plecau arterele principale ale orașului. Totodată, considerăm că este necesar să menționăm faptul că după realizarea Unirii, un aspect important îl reprezintă stabilirea stemelor județelor și a orașelor țării. Comisia Consultativă heraldică selectată la acea vreme a păstrat în principal vechile steme existente, în cazul orașului Giurgiu cu unele modificări¹². Dacă la 1929, la momentul

---

⁵ Boldescu 1900, p. 213-214.

⁶ Lahovari, Brătianu, Tocilescu 1902, p. 766.

⁷ Lahovari, Brătianu, Tocilescu 1900, p. 547.

⁸ Constantinescu 1916, p. 8-13.

⁹ Laurian 1846, p. 67.

¹⁰ Stăncescu 1935, p. 166.

¹¹ Stăncescu 1935, p. 170.

¹² Cernovodeanu 1977, p. 193-194.

centenarului, scutul era despicat comisia a propus mai târziu, pentru Giurgiu scutul triunghiular în furcă rasturnată, identificându-se astfel trei simboluri fundamentale, și anume Sf. Gheorghe, turnul alături de cruce și semilună, și nu în ultimul rând „Crucea de război” franceză, acordată orașului¹³ cu puțin timp înaintea festivităților de la 1929. În ceea ce privește folosirea acestor însemne municipale, sau după caz districtuale, ele au fost înlocuite într-o perioadă scurtă cu stema Republicii Populare Române.

În ansamblul său societatea giurgiuveană în perioada discutată s-a prezentat ca o comunitate eterogenă atât din punct de vedere politico-economic, cât și din punct de vedere socio-cultural în ceea ce privește înlăturarea elementelor de inspirație otomană și preluarea modelului occidental, în tot acest proces al dezvoltării unei identități urbane proprii. Prin urmare piesele cu o puternică încărcătură simbolică, pe care astăzi le-am adus în atenția specialiștilor, contribuie la enunțarea unor aspecte particulare privitoare la specificul perioadei în care au fost realizate, și ajută la completarea informațiilor cu privire la comunitatea giurgiuveană prezentând fragmente din viața acestei localități la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor, și dezvăluind etapele parcurse în procesul modernizării.

CATALOG

MEDALII

MEDALIA PROFESORULUI N. DROC BARCIAN, 1900

Gravor: Fessler

Av. Legenda N. DROC BARCIAN în partea superioară a medaliei. Bustul profesorului N. Doroc Barcian în profil spre stânga, sub bust: DIMITRESCU.

Rv. Legenda pe 6 rânduri PROFESORULUI LOR PENTRU 30 ANI DE MUNCA FOSTI SEI ELEVI 1870-1900 II APRILE. Jos, în stânga: FESSLER, în dreapta: BUCURESCI.

1. Metal comun; 36 mm; 20,77 g. Nr. inv. 34331/1.

Proveniență: donație Muzeul de Artă al Republicii Populare Române, 1953.

MEDALIA CU TOARTĂ A PROFESORULUI N. DROC BARCIAN, 1900

Gravor: M. Carniol, fiul

Av. Legenda circulară PROFESORULUI N. DROC. BARCIAN. Figură feminină șezând, în profil spre stânga, cu ramură de lauri în mâna dreaptă și sprijinindu-se cu stânga de un scut francez împărțit în patru cartiere peste care se află un alt scut mic. În primul cartier este reprezentat un vultur din față, cu aripile deschise, în al doilea un cap de bour cu stea și semilună, în al treilea un leu rampant însoțit de o stea cu cinci raze și în ultimul doi delfini afrontați. La baza scutului sunt presărate flori. În exergă: M. CARNIOL FIUL.

Rv. Într-o cunună de lauri ale cărei ramuri sunt prinse cu o fundă legenda pe patru rânduri FOȘTI SĂI ELEVI PENTRU 30 ANI DE MUNCĂ 1870-1900 11 APRILIE.

---

¹³ Ciupercă 1996, p. 75.

2. Bronz aurit; 32,8×37,7 mm; 14,05 g. Nr. inv. 1122.

Proveniență: achiziție 1957.

PLACHETA

PLACHETA PALATUL PREFECTURII VLAȘCA, 1903

Gravor: Carniol

Av. Central imaginea Palatului Prefecturii Județului Vlașca. În exergă:
CARNIOL.

Rv. Legenda pe 6 rânduri: PALATUL PREFECTURII VLAȘCA CLĂDIT ÎN
ANUL 1903 ÎN AL 37LEA AN AL DOMNIEI M.S. REGELUI CAROL I
FIIND PREFECT AL JUDEȚULUI ION. T. GHICA

3. Bronz; 51,09×82,36 mm; 139,20 g. Nr. inv. 108367.

Proveniență: Cristescu Ion, achiziție 1972.

INSIGNE

INSIGNA SOCIETATEA ECONOMICĂ JUNIMEA COMERCIALĂ, 1886

„Societatea Economică Junimea Comercială”. De formă ovală. Pe marginea insignei frunze de laur și de stejar prinse la bază cu o panglică. Deasupra medalionului oval un vultur cu aripile desfăcute și cu capul întors spre dreapta. Central, între două cercuri ovale, legenda SOCIETATEA JUNIMEA COMERCIALĂ DIN GIURGIU FEB. 86. Central, în interiorul medalionului, un stup înconjurat de albine care roiesc în jurul său.

4. Metal comun; 49,86×40,40 mm; 5,61 g. Nr. inv. 36328.

Proveniență: incertă.

INSIGNA CENTENARUL ELIBERĂRII ORAȘULUI GIURGIU 1829-1929, 1929

„Centenarul liberării Giurgiului 1829-1929”. De formă rombică, cu o panglică tricolar de 3,5×1 cm. Legenda reprezentată pe întreaga suprafață a insignei. În partea superioară cetatea Giurgiu alături de un vas navigând pe Dunăre. În partea inferioară stema orașului sub forma unui scut despicat, timbrat de o coroană cu cinci turnuri. În primul cartier al scutului este reprezentat patronul orașului, Sfântul Gheorghe, spre stânga, călare străpungând cu sulița balaurul. În al doilea cartier se află un turn cu trei laturi, crenelat, așezat pe o insulă reprezentată prin linii scurte. Pe latura din mijloc a turnului este reprezentat simbolul creștin, crucea. Insigna este prevăzută cu ac de prindere.

5. Bronz; 25,19×25,19 mm; 6,43 g. Nr. inv. 38206.

Proveniență: incertă.

Bibliografie / Bibliography

- Boldescu 1912:** Ion Boldescu, *Monografia oraşului Giurgiu*, Giurgiu, 1912.
- Boldescu 1900:** Ion Boldescu, *Studiu istoric și economic asupra județului Vlașca*, Giurgiu, 1900.
- Cernovodeanu 1977:** ^{D.} Cernovodeanu, *Știința și arta heraldicii în România*, București, 1977.
- Ciupercă 1996:** I. Ciupercă, *România în fața recunoașterii unității naționale: repere*, Iași, 1996.
- Constantinescu 1916:** N. A. Constantinescu, *Cetatea Giurgiu: originile și trecutul ei*, București, 1916.
- Lahovari, Brătianu, Tocilescu 1900:** Gh. Lahovari, C. Brătianu, Gr. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României alcătuit și prelucrat după dicționarele parțiale pe județe*, vol. III, București, 1900.
- Lahovari, Brătianu, Tocilescu 1902:** Gh. Lahovari, C. Brătianu, Gr. Tocilescu, *Marele dicționar geografic al României alcătuit și prelucrat după dicționarele parțiale pe județe*, vol. V, București, 1902.
- Laurian 1846:** A.T. Laurian, *Istriana*, în *Magazin istoric pentru Dacia*, II, București, 1846, p. 65-67.
- Miclescu 1969:** N. Miclescu, *1869-1969 Monografia Liceului Nr. 1 Giurgiu*, Giurgiu, 1969.
- Păun 1992:** Șt. Păun, *Nicolae Droc Barcian, Pedagog militant, luptător pentru unitate națională*, Studii și articole de istorie, s. n. LIX, București, 1992, p. 73-75.
- Severeanu 1906:** G. Severeanu, *Catalogul medaliilor moldo-române cunoscute de la anul 1600 până la 1906*, BSNR, anul III, 1906, p. 1-137.
- Stăncescu 1935:** S. Stăncescu, *Din trecutul orașului Giurgiu*, București, 1935.

Lista ilustrațiilor / List of illustrations

- Plansa I.** Medalii, plachete și insigne din colecția Muzeului Municipiului București.
- Plate I.** Medals, plaques and badges from the Bucharest Municipality Museum collection.

1.

2.

3.

4.

5.

Planșa I. Medalii, plachete și insigne din colecția Muzeului Municipiului București